

ELŐTERJESZTÉS

**Dombóvár Város Önkormányzata Képviselő-testületének
2015. február 19-i rendes ülésére**

Tárgy: Döntés a városban élő galambokkal kapcsolatos intézkedésekről

Előterjesztő: Szabó Loránd polgármester

Készítette: Városüzemeltetési Iroda

Tárgyalta: Pénzügyi és Gazdasági Bizottság

Tanácskozási joggal meghívott:-

Költségvetési, pénzügyi-gazdálkodási szempontból ellenőrizte:

Kovács Gyula irodavezető, Pénzügyi Iroda

Törvényességi szempontból ellenőrizte:

dr. Letenyei Róbert jegyző

Tisztelt Képviselő-testület!

Sok városi intézmény, hivatal, magán- és társasház üzemeltetőjének okoznak problémát a madarak (főként a verebek és galambok), illetve más állatok is (pl. denevér, nyest, görény stb.).

Mint a világ több nagyvárosában, kisteleplülésén, városunkban is egyre nagyobb, nehezen megoldható problémát jelentenek a felszaporodott galambok jelenléte, kártétele. Egyre több panasz, megkeresés, segítségkérés érkezik Dombóvár Város Önkormányzatához ebben a témakörben a lakosok, társasház-üzemeltetők részéről.

Az ornitológusok számításai szerint egyetlen városi galamb évente 10-12 kilogramm ürülékkel szennyezi környezetét. Magyarországon megközelítőleg másfél millió galambpár fészkel - városunkban becslések szerint 100-ra tehető a számuk -, tonnaszám potyog a galambpiszok járdákra, autókra, járókelők nyakába, ereszcsontrákba, padlástereken halmozódik fel. A madarak fészket raknak minden részbe, eltömítik a szellőzőket, ereszeket, a kémények használhatatlanná válnak, a keletkező ürülékük megtámadja a vakolatot, festéseket, fémelemeket. A galambürülékkel, madártetemmel, tollal szennyezett, férgekkel teli guanó por alakjában a lakásokba is bekerül.

Az ember közvetlen környezetében élő madarak közül a galambok, a verebek és különleges esetekben a seregélyek elsősorban gazdasági károkat okoznak. Tömeges elszaporodásuk esetén egyes fertőző betegségek terjesztésében szerepük nem zárható ki.

Közegészségügyi jelentőségük elsősorban az épületek belsejében (pl. padláson), illetve párkányzatain történő fészkelésükkor keletkező madárürülékből adódik, de többek között a galambok embervért is szívó különféle ektoparaziták terjesztésében is szerepet játszanak.

A védekezésben elsősorban a megelőzésre és ezen belül kiemelten a távoltartásukra, illetve életfeltételeik megváltoztatására alkalmazható gyakorlati módszereket tárgyaljuk.

Kórokozók (baktériumok, vírusok, gombák, protozoonok) hordozásával fertőző betegséget terjeszhetnek, amelyek az embert, illetve a házi- és a kedvtelésből tartott állatokat veszélyeztetik.

A madarak, elsősorban a galambok különféle, embervért is szívó ektoparaziták terjesztésében közreműködhetnek. Az ember szempontjából legfontosabb a galambóvantag (*Argas reflexus*), de a galambpoloska (*Cimex columbarius*), a galambkullancslégy (*Pseudolynchia canariensis*), a galambbolha (*Ceratophyllus columbae*), a különféle atkafajok (madártetű atka = *Dermanissus gallinae*), továbbá rágótetvek (Mallophaga) jelentősége sem hanyagolható el. Ezek az ízeltlábúak az állatokon és fészükben egyaránt megtalálhatók. Alkalmilag a lisztatka (*Acarus siro*) terjesztésében is szerepük van.

Zárt helyeken, döntően a padláson található madárürülék (guano) fertőző anyagnak tekintendő. A gyakran nagy mennyiségű ürülék portartalmának belégzése – részben allergizáló tulajdonsága, részben esetleges kórokozó tartalma miatt, illetve vérszívó ektoparazitákkal történő fertőzöttsége révén – különösen veszélyes.

Gazdasági kártételük döntően az épületek állagának rongálásában nyilvánul meg, de lakott területen kellemetlenkedésük sem hanyagolható el.

Savas ürülékük korrozív hatása a fém- és kőburkolatok idő előtti rozsdásodásához, rongálódásához vezet, de nagy madárrajok ürüléke jelentős mennyiségű értékes fa kipusztulását is előidézhetik.

A különféle helyeken kialakított madárfészek számos veszélyt hordoz. Az ereszcsonnában, a légkondicionálók kivezetésében azok eredeti funkcióját veszélyezteti, a kémények bemeneti nyílásában a füstgázok eltávozásának megakadályozásával szénmonoxid mérgezést, nagyfeszültségű vezetékek közelében és az elektromos szerkezetekben (pl. biztosító dobozokban) rövidzárlatot és tüzet idézhet elő.

A védekezés lehetőségei közül az alábbiak állnak rendelkezésre.

- 1. Közegészségügyi előírások betartása**
- 2. Fészkelési és környezeti körülmények megváltoztatása**
- 3. Távoltartás**
- 4. Riasztás**
- 5. Populációcsökkentés**

A védekezés megtervezésekor arra is tekintettel kell lenni, hogy az eljárások alkalmazása az ott tartózkodó hasznos madaraknál ne okozzon ártalmat!

Legcélszerűbb távoltartásukra törekedni, de gyakran csak az alkalmas módszerek együttes alkalmazása vezet eredményre, ugyanis ennek elhanyagolása esetén lassú visszatelepedésükkel kell számolni.

1. Közegészségügyi előírások betartása

Ehhez tartozik a tisztaság, a táplálékként alkalmas háztartási szemét gondos összegyűjtése és zárt tárolása, amely a piacok területén és annak környékén közismert galambinváziót megszüntetheti.

Elengedhetetlen lenne a szemetelésnek minősülő, elsősorban a pályaudvarokon és a közterületeken (tereken és parkokban) tapasztalható galambetetés (mag- és kenyérdobálás) tilalmának betartása, mivel a rendszeres etetés seregnyi galambot (és verebet) képes tartósan az etetés helyére és környékére szoktatni.

2. Fészkelési – környezeti körülmények megváltoztatása

Ez részben a műszaki hiányosságok pótlásával, fészkelő/pihenő helyeik megszüntetésével, illetve élelmük/ivóvizük megvonásával érhető el.

• Műszaki hiányosságok pótlása

A tetőterek (padlások) nyílásainak, elsősorban ablakainak (fával, fémmel, üveggel) történő zárása, esetleg kis lyukbőségű fém- vagy műanyagghálóval történő befedése, majd ezek rendszeres műszaki karbantartása, az esetleg sérültek azonnali pótlása már önmagában is eredményes lehet.

• A fészkelés/pihenés lehetőségének megszüntetése – a fészek eltávolítása

Nyitott tetőgerendák hálózása, épületepárkányok módosítása a galambok fészkelését akadályozza.

A galambfészkek eltávolítása – rendszeres időközönként ismételve – ugyancsak eredményes lehet. Az eljárás a fészkekben tartózkodó, madarakon élősködő éktóparaziták (pl. galambnóvatag) eltávolítását is biztosítja.

Hatékonyasága különösen akkor érvényesül, ha más módszerrel (pl. hálózással, mechanikus távoltartással) is kombinálják. A paneles építésű lakóházakon levő erkélyek beépítésének egyik oka a madarak fészkelési lehetőségének megakadályozása.

• **Élelem és ivóvíz megvonása**

Ez a galambok számának jelentős csökkenéséhez vezet. Alkalmanként a madarak ivóvize olajjal vagy detergenssel ihatatlanná tehető.

3. Távoltartás – Mechanikai módszerek alkalmazása

A megtelepedés és fészkelés megakadályozására szolgáló különféle (gyakran szabadalmaztatott pl. AVIPOINT®, Bird Barrier®, ECOPIC®, NETWORK®) mechanikai eljárások közé tartozik a huzal- és hálórendszerek kihelyezése. Hátrányuk, hogy alkalmazásuk költséges, mivel kialakításukhoz szakszerű és körültekintő munka, általában a felületek előzetes gondos (pl. gőzborotvával történő) megtisztítása szükséges. Rendszeres időközönként ellenőrzést, felújítást és tisztítást is igényelnek.

Részben megoldást nyújtanak, melyek kizárólag felületvédelmet képesek biztosítani, a galambokra riasztóan nem hatnak! Jelen *pillanatban hosszútávú hatás csak a galambriasztás mechanikai módszereivel érhető el*, mely során a kritikus pontokon galambtüske és galambháló / madárháló kerül kihelyezésre. A galambriasztás módszerei a galambokra teljesen ártalmatlanok, a madarak nem sérülnek meg! *Ezek a módszerek igen költségesek, fenntartásigényük nagy.*

Módszerei:

• **Huzalozás**

Az épülethomlokzati osztó-, szemöldök- és ablakpárkányok védelmére szolgáló vékony, korrózióknak ellenálló, nagy húzószilárdságú, rozsdamentes, feszített wolfram-, acél vagy nikkelszál huzalok galambok távoltartására alkalmazhatók. Élettartama kb. 15-20 év, karbantartást 3-5 évenként igényel.

A huzalokra tapadó szennyeződés miatt távoltartó hatásuk jelentős mértékben csökken. A madarak, a landolásuk előtti szárnycsapásokkal keltett légörvénnel rezgésbe hozzák a huzalokat, amelyek így riasztó hangot adnak.

• **Tüskés szalag**

Tartós, igen hatásos és rendkívül gazdaságos. Az általában rozsdamentes acélból készült, fémszalagra erősített tüskék szorosan egymás mellé kerülnek kihelyezésre. Élettartama több évtized, karbantartás 10 évenként szükséges.

• **Lemeztüske**

Az alumínium szalagból készült hegyes szalagtüske magassága és a szalag szélessége is 10 cm. Mivel még nagyobb távolságról is látható, ezért jól takart felületek védelmére javasolható. Élettartama több évtized, karbantartás 10 évenként szükséges.

• Hálózás

A (sűrű szövésű, de fényáteresztő és könnyű) 2,5 cm-es hálószerű, rozsdamentes acél-, vagy az olcsóbb műanyagból készült a fészkelő- és tartózkodó helyekre történő bejutást akadályozzák meg.

Hátránya, hogy havazáskor vagy deresedéskor a belső terek védelmére kifeszített háló könnyen beszakadhat.

4. Riasztás

Ennek fizikai, kémiai és biológiai módszerei vannak.

- Fizikai módszerek

Ezek közé a hang- és optikai hatáson alapuló eljárások tartoznak. Gyakran a két módszert (pl. műanyag madarat, illetve hangszalagról bejártatott, az elfogott madár sívításának hangját seregélyek ellen) kombináltan alkalmazzák.

Hatékonyaságuk azért nem érvényesül minden esetben, mert az intelligens példányok a nem valódi veszélyt felismerik és vagy helyben maradnak, vagy a közeli zavarásmentes helyeket választják.

A jelenlegi tudományos ismereteknek megfelelően, a galambot nem lehet riasztani. Sem a vizuális, sem a hangalapú riasztó nem képes arra, hogy tartósan távol tartsa a nem kívánt galambokat az érintett területről.

- Kémiai módszerek

Jelenleg nem létezik ilyen a kereskedelemben kapható termék!

- Biológiai módszerek – Természetes állatelleneségek

A galambokat a ragadozó madarak igen gyakran zsákmányolják (a galambfióka fő réme az ugyancsak városi lakossá lett csóka), de az állományt jelentősen nem érinti, ám nyestek megjelenésekor egy-egy helyről teljesen eltűnhetnek.

5. Populációcsökkentés

Az állomány nagyságának szabályozására napjainkban elsősorban a csapda alkalmas, de különleges esetekben a kilövés is szóba jöhet. A korábban alkalmazott fogamzásgátlás, valamint a madarak elölésére szolgáló eljárások (mérgezett csalétek, toxikus ülőrúd) használata – részben másodlagos mérgezési veszélye, részben az elhullott madarak látványának pszichés hatása miatt – napjainkban világszerte egyre inkább háttérbe szorul.

- Csapda, élve történő befogás:

Néhány példány, esetleg kisebb populációk élve befogására alkalmas. Többféle formában áll rendelkezésre, és mindig a madár táplálkozási és/vagy pihenőhelyén, naptól, esőtől védett területen kell elhelyezni.

Hosszú kutatómunka eredménye alapján vált megállapíthatóvá, hogy a galambok élve történő befogása *az egyetlen olyan módszer, amely kellő hatékonysággal bír a kártételek csökkentésével és megszüntetésével szemben.* Hosszú távú megoldást jelent és kellő odafigyeléssel, valamint szakértelemmel, fenntartható állapotot eredményez.

Hatékonyága mellett, költségkímélő módszert is képvisel! A befogott galambok, solymász egyesületen keresztül, ragadozó madár tenyésztőkhöz kerülnek, mely egy az egyetlen nyilvánosság előtt is vállalható, humánus eljárás!

- **Kilövés**

Csak néhány példány elhullását eredményezi, a többi elszáll.

A probléma megoldása nem csupán önkormányzati feladat, hanem közös érdeke a településnek, a lakóknak is. Teljes körű összefogásra van szüksége a város teljes lakosságának a megoldáshoz. Ahhoz, hogy a rendszer maximálisan hatékony legyen, a lakosság megfelelő tájékoztatása is szükséges.

A tájékoztatás lényege, hogy a város galambállományának csökkentése és egy a város számára fenntartható állapot kialakítása, mint törekvés, elfogadhatóvá váljon a lakosság és a társadalom számára. Ez úgy érhető el, ha a témával kapcsolatban minden réteget megszólítunk. Pl.: – Annak, aki eteti a galambot, kihangsúlyozzuk, az állatok védelmében történő beavatkozás lényegét, melyen keresztül felismertethetővé válik az etetés szennyező káros hatása is. – Azon ingatlantulajdonosoknak vagy ingatlankezelőknek, akik elszenvedői a galambok városi szokásainak, kiemeljük annak fontosságát, hogy ők mit tehetnek azért, hogy a város törekvése hatékonyabbá váljon. Pl.: padlásteretek, világító udvarok galambmentesítése, lakók bevonása. Ennek köszönhetően még több emberhez juthat el a megfelelő információ. - A szenvedélyes állatvédő szemléletű embereknek kiemeljük annak fontosságát, hogy nem irtásról beszélünk, hanem egy fenntartható, az állatokkal való együttélést eredményező tevékenységről. - Azok számára pedig, akik még nem ismerték fel a tevékenységünkben rejlő lehetőségeket, kellő információval látjuk el őket.

Határozati javaslat

Dombóvár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete felkéri Tigelmann Péter alpolgármestert, hogy a fizikai galambriasztásra és a populáció csökkentés elvégzésére az érintett társasházak és a Lakásszövetkezet képviselőivel folytasson megbeszéléseket a költségek megosztásáról, és ezek eredményéről tájékoztassa a Képviselő testületet.

Határidő: 2015. március 31.

Felelős: Tigelmann Péter alpolgármester

Végrehajtásért felelős: Városüzemeltetési Iroda

Szabó Loránd
polgármester